

Strategic directions focused on SMEs for the way out of crisis

*Direcții strategice centrate pe IMM-uri
pentru ieșirea din criză*

Professor Ovidiu NICOLESCU, Ph.D.
The Bucharest Academy of Economic Studies, Romania
e-mail: nicolescuo@gmail.com

Abstract

In the paper there are presented the main negative effects of the world crisis revealed by the analysis performed in SMEs, there are references to some approaches at the international level, and there are formulated some solutions to combat the crisis and relaunch the SME sector in Romania.

Keywords: financial crisis, SMEs, solution to combat the crisis

Rezumat

În lucrare sunt prezentate principalele efecte negative ale crizei mondiale relevate pe baza analizelor efectuate la nivelul IMM-urilor, se fac referiri la unele abordări la nivel internațional și sunt formulate soluții pentru combaterea crizei și relansarea sectorului de IMM în România.

Cuvinte-cheie: criza financiară, IMM-uri, soluții de combatere a crizei

JEL Classification: G00, G01, G18, G20, H25

Moto

*Să cunoști ce cunoști și
să cunoști ce nu cunoști,
aceasta este adevărata
cunoaștere.*

Confucius

Criza declanșată pe plan mondial în 2008 s-a amplificat în 2009 pretutindeni, manifestându-se din ce în ce mai pregnant și în România. În mod firesc, așa cum se știe de secole, cei mai afectați sunt cei mai slabi, adică IMM-urile în economie, pensionarii și „salariații obișnuiți” în cadrul populației.

Analizele efectuate la nivelul IMM-urilor au relevat că principalele *efecte negative* asupra lor sunt:

- Îngreunarea finanțării prin bănci, producându-se practic un blocaj bancar, cu două coordonate definitorii – accesibilitatea creditelor s-a diminuat, concomitent cu creșterea exorbitantă a costurilor financiare.

- Scăderea exporturilor datorită crizei economice ce a cuprins cvasitotalitatea țărilor lumii.

- Diminuarea cererii interne cauzată de scăderea investițiilor străine, a investițiilor autohtone, diminuarea sumelor repatriate de către emigranții români și scăderea veniturilor nominale a unor categorii ale populației.

- Amplificarea blocajului financiar din economie datorită neplății sau plății cu întârziere de către stat a achizițiilor realizate în perioada precedentă (2,1 miliarde de euro), neplății într-o proporție crescândă a produselor și serviciilor contractate și cumpărate de către unele firme private, imposibilității obținerii finanțărilor necesare prin bănci pentru a-și onora obligațiile asumate anterior sau previzionate a se realiza de către numeroși agenți economici și persoane fizice.

- Manifestarea din ce în ce mai puternică în plan psihologic a sindromului „teama de criză” ce constă în supraevaluarea efectelor crizei în plan economic, tendință de stopare de acțiuni economice începute anterior sau plănuite, chiar dacă acestea sunt fezabile și rentabile, în scoaterea din circuitul economic a anumitor resurse constituind rezerve personale sau pentru firmă, în apariția unei stări pronunțate de expectativă și pasivitate, de lipsă de reacții profilactice sau de contracarare constructivă de evoluții negative, toate acestea fiind paralizante pentru decizii, acțiuni și comportamente active, adică exact de ceea ce este nevoie pentru a preveni criza, a o stopa și a o elimina.

Logic, prioritățile și acțiunile de contracarare a efectelor crizei trebuie să aibă în vedere combaterea acestor cauze. Ele trebuie să pornească de la realități și să țină cont de înlănțuirea dintre cauzele menționate, de modul de combinare și manifestare, în general pe plan mondial și – în special – la nivelul fiecărei țări.

Înainte de a prezenta punctul nostru de vedere, vom face succint referiri la *două abordări la nivel internațional*.

Într-un recent articol publicat în binecunoscuta revistă „The Economist” (28 februarie, 2009), se formulează cele trei priorități ale combaterii crizei în perioada actuală.

- Stoparea colapsului valurilor
- Sprijinirea băncilor „bolnave” cu responsabilități în împrumuturile cu valută străină
- Determinarea țărilor din Europa de Est să reînceapă reformele structurate pe care le-au ocolit până în prezent.

Proiectul de „*Program European de Redresare Economică*” - la momentul elaborării acestei analize – era structurat astfel:

- Introducere
- Restabilirea și menținerea unui sistem financiar stabil și de încredere
  - o Reconstruirea încrederii și creditului
  - o Piețe financiare responsabile și de încredere în viitor
- Sprijinirea economiei reale
  - o Implementarea Planului de Redresare Economică Europeană
  - o Piața unică Europeană ca un nivel de redresare
  - o Reînnoirea economiei europene după criză
- Sprijinirea oamenilor pe parcursul crizei
  - o Diminuarea costurilor umane ale crizei
  - o Un „Summit” privind utilizarea resurselor umane pentru Europa
- Promovarea redresării globale – contribuția europeană la G20
- Concluzii

Prin prisma tuturor elementelor prezentate și a analizelor pe care le-am efectuat în cadrul Consiliului Național al Întreprinderilor Private Mici și Mijlocii din România (CNIPMMR), am formulat următorul *set de soluții pentru combaterea crizei și relansarea sectorului de IMM în România, structurat pe șase zone*.

A. Relansarea finanțărilor prin bănci

1. Stabilirea unui plan de acțiune comun Guvern – BNR - Asociația Română a Băncilor (ARB) - reprezentanții organizațiilor patronale și ai sindicatelor, pentru gestionarea crizei financiare, precum și pentru relansarea procesului de creditare a IMM-urilor;
2. Implementarea rapidă a Fondului de contragarantare
3. Operaționalizarea majorării de capital la CEC Bank, în condițiile utilizării acesteia exclusiv pentru IMM-uri și pentru dezvoltare
4. Recapitalizarea Eximbank din profitul reinvestit și furnizarea de produse focalizate pe IMM-uri, ușor accesibile
5. Atragerea de către statul român de fonduri de la băncile și organismele financiare europene și internaționale în condiții „normale” economice, fără costuri excesive
6. Introducerea sistemului francez de impulsioneare a băncilor de a credita proiecte de investiții prin crearea sub egidă prezidențială a mediatorului de credite, folosit cu bune rezultate în Franța
7. Reorientarea politicii Ministerului Finanțelor de împrumutare de la băncile interne spre exterior, pentru a nu „drena lichiditățile” bancare necesare firmelor din România pentru a fi finanțate
8. Acțiuni speciale de atragere de surse financiare din zonele noi de putere economică – țările arabe, China, Brazilia etc.
9. Elaborarea și implementarea unui program special de amplificare a credibilității naționale, care să determine o creștere a ratingului de țară.

B. Transpunerea la nivel național a Small Business Act (SBA)

1. Adoptarea unei legi pentru asigurarea obligativității aplicării principiului „Gândeți mai întâi la scară mică: prioritate pentru IMM-uri”;
2. Elaborarea unui „Plan național de acțiuni cu privire la implementarea *Small Business Act*” – adoptat de U.E. în decembrie 2008-, în strâns parteneriat cu părțile implicate din sectorul economic și social (în special organizațiile patronale și organizațiile reprezentative pentru IMM-uri);
3. Adoptarea de măsuri în materie de reducere a procedurilor birocratice și mai ales în ceea ce privește principiul „o singură dată” pentru toate formalitățile administrative;
4. Adoptarea de măsuri pentru dezvoltarea acțiunilor de sprijin în domenii precum: transferul de întreprinderi (chestiuni juridice și fiscale); legislația privind falimentul, pentru a se acorda „o altă șansă”;
5. Stabilirea, potrivit practicii europene, a unui reprezentant pentru IMM-uri (*SME Envoy*) la nivel național, pentru gestionarea procesului de aplicare a SBAE, pentru monitorizarea aplicării principiului SBAE și a măsurilor anticriză specifice pentru IMM-uri.

C. Stimularea investițiilor și susținerea dezvoltării domeniului IMM-urilor

1. Alocarea a minim 0,5% din PIB pentru programe destinate înființării și dezvoltării IMM-urilor, sume ce reprezintă un fond investiții cu efecte de antrenare a economiei;

2. Generalizarea neimpozitării profitului reinvestit și a dividendelor reinvestite;
3. Plata TVA la data încasării c/v bunurilor livrate/serviciilor prestate/lucrărilor executate;
4. Creșterea accesului IMM-urilor la achizițiile publice, prin simplificarea procedurilor și creșterea transparenței procedurii cumpărării directe;
5. Aplicarea noilor scheme de ajutor de stat în vederea stimulării activităților de producție și inovarea IMM-urilor;
6. Susținerea financiară de către stat a "polilor de competitivitate";
7. Elaborarea și finanțarea unui program național destinat stimulării spiritului întreprinzător, al implementării de noi tehnologii, al inovării ca sursă majoră de dezvoltare economică;
8. Îmbunătățirea accesului la proprietatea intelectuală în vederea creșterii competitivității IMM-urilor și stimularea transferului tehnologic transnațional;
9. Elaborarea și finanțarea unui program național de susținere a micilor meșteșugari în promovarea produselor și conservarea tradițiilor autohtone;
10. Stimularea exporturilor de produse cu grad înalt de prelucrare și a accesului IMM-urilor pe piețele externe;
11. Finalizarea plăților restante ale statului pentru achizițiile efectuate anterior de la agenții economici (valoare totală de peste 2,1 miliarde de euro în 2008);
12. Scăderea costurilor de operare pe piața de capital prin diminuarea comisioanelor și a taxelor implicate;
13. Îmbunătățirea cadrului legal privind stimularea investițiilor (Completarea și modificarea Ordonanței de Urgență nr. 85/2008).
14. Furnizarea de consultanță și training „anticriză” operativ, pe bază de vouchere finanțate de către stat
15. Tratatul special fiscal pentru firmele bune platnice la bugetul statului până în trimestrul IV 2009.

D. Creșterea accesării fondurilor structurale

1. Finanțarea urgentă de la bugetul de stat a diferenței dintre costurile finanțării credite, prevăzute în proiectele pentru fondurile structurale aprobate și costurile actuale (pentru menținerea eligibilității, fezabilității și rentabilității);
2. Simplificarea procedurilor de accesare a fondurilor structurale și creșterea accesului la servicii de consultanță în acest domeniu, prin vouchere consultanță;
3. Crearea Fondului de Contra-garantare a Creditelor;
4. Majorarea capitalului CEC Bank în scopul finanțării proiectelor IMM-urilor;
5. Majorarea capitalului Fondului Național de Garantare a Creditelor pentru IMM-uri;
6. Simplificarea și comprimarea procedurilor de alocare a fondurilor structurale, aplicând Recomandările UE;
7. Creșterea avansului acordat firmelor beneficiare de fonduri structurale până la limita maximă recent majorată de Uniunea Europeană.

E. Stimularea muncii

1. Condiționarea primirii ajutoarelor sociale de realizarea anumitor activități de interes public;

2. Stimularea flexibilității forței de muncă prin asigurarea gratuității transportului salariaților din mediul rural care lucrează în orașe amplasate la distanțe mai mari de 20 de km de localitatea de domiciliu;

3. Organizarea de cursuri de formare profesională în meseriile deficitare în mediul rural finanțate de către stat;

4. Măsuri pentru creșterea șanselor de ocupare a persoanelor aflate în căutarea unui loc de munca (informarea și consilierea profesională, medierea muncii, formarea profesională, consultanța și asistența pentru începerea unei activități independente sau pentru inițierea unei afaceri, stimularea mobilității forței de muncă);

5. Măsuri de stimulare a angajatorilor pentru încadrarea în muncă a șomerilor și crearea de noi locuri de muncă, prin scutiri de taxe și impozite.

6. Introducerea în România a sistemului german de prevenire și eliminare a șomajului prin înființarea companiilor de transfer (numai la Hamburg sunt 59 de asemenea companii)

7. Modificarea Codului Muncii pe baza celor mai bune practici din Uniunea Europeană, axate pe flexisecuritate.

F. Îmbunătățirea cadrului legislativ

1. Reducerea birocrăției, prin reducerea și simplificarea procedurilor, autorizațiilor, avizelor, ghișeu unic, plată unică (există un nr. de 545 de autorizații, avize, licențe și permise necesare desfășurării activității agenților economici și un nr. de 8 obligații lunare declarative pentru angajatorii cu un salariat);

2. Reducerea semnificativă și în regim de urgență a parafiscalității (peste 500 de taxe nefiscale, fără taxele nefiscale stabilite de autoritățile publice locale);

3. Realizarea unui sistem informațional și a inventarului complet al taxelor nefiscale și al avizelor, autorizațiilor și licențelor, care să constituie suportul de aplicare și de simplificare a procedurilor administrative privind înființarea și funcționarea întreprinderilor;

4. Realizarea sistematică de evaluări de impact pentru fiecare nou act normativ, cu implicarea partenerilor sociali, precum și a analizelor cost-beneficiu asupra IMM-urilor, pentru proiectele de legi și actele normative care produc efecte asupra acestora, inclusiv realizarea de evaluări de impact ex-post a dispozițiilor legale, realizate de organizațiile patronale reprezentative.

Prioritățile și acțiunile pe termen scurt și mediu trebuie concepute și integrate într-o abordare strategică sustenabilă. Considerăm că trebuie avute în vedere, ca fundament al său, cele *trei mari tranziții* pe care trebuie să le parcurgă România în următorii ani, procese cu *caracter obiectiv, inevitabile*, care este necesar să fie capitalizate subsumate interesului național.

- *Finalizarea tranziției de la economia de comandă la economia de piață funcțională pe deplin.* Din păcate, intrarea în Uniunea Europeană ne-a făcut să uităm parțial că în România această tranziție nu s-a încheiat și ceea ce se derulează în prezent în economie se explică într-o măsură apreciabilă prin această întârziere.

- *Finalizarea integrării economiei României în economia Uniunii Europene,* proces aflat într-o fază incipientă. Convergența „de facto” a economiei României la structurile și funcționalitatea economiei Uniunii Europene este un proces relativ îndelungat, care cere continuarea reformelor începute și accelerarea lor, cu elemente de noutate financiară, comercială, managerială, tehnologică, ecologică, umană, cerute direct și indirect de ultimele evoluții naționale, europene și mondiale.

- *Construirea economiei bazate pe cunoștințe*, proces de o complexitate deosebită care semnifică mutații strategice în toate componentele societății și economiei, diferite, suplimentare și superioare față de cele intrinseci precedentelor două tranziții. *Revoluția cunoștințelor* care se derulează în prezent oferă imense oportunități pentru România, firmele și populația sa și – concomitent – consistente amenințări – a căror valorificare și, respectiv, contracarare se poate realiza numai pe baza unei abordări speciale și profesionist proiectate și implementare.

Prin prisma elementelor prezentate, considerăm absolut necesar ca să se treacă la constituirea unui „task force” la nivel național, din ministere, universități și centre de cercetare, cu participarea celor mai buni specialiști autohtoni și a unor recunoscuți specialiști din alte țări, care să proiecteze o strategie de construire a economiei bazate pe cunoștințe (Nicolescu, O., & Nicolescu, L., 2005), adaptate la specificul României, dar într-o viziune europeană și globală. O astfel de strategie proiectată profesionist, având toate componentele necesare – misiune, obiective fundamentale, opțiuni strategice, resurse, perioade și avantaje competitive – însușită de clasa politică, reprezintă premisa prevenirii intrării României în alte crize majore și a accelerării dezvoltării, în vederea recuperării marilor decalaje care ne despart de numeroase țări, valorificând oportunitățile unice oferite de trecerea la economia bazată pe cunoștințe.

Strategia României trebuie concepută în concordanță cu viziunea și eforturile elaborării *Strategiei de la Lisabona pentru perioada de după 2010*, decisă de Uniunea Europeană, care se reprojectează în prezent, urmând să fie finalizată în partea a doua a anului 2009, în perioada Președenției suedeze a Uniunii Europene.

Bibliografie

Completarea și modificarea Ordonanței de Urgență nr. 85/2008 privind stimularea investițiilor, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 474 din data de 27 iunie 2008, cu prevederi privind condițiile de fond și de procedură, precum și modalitățile concrete de stimulare a investițiilor, inclusiv pentru IMM-uri.

Nicolescu, O., and Nicolescu, L. (2005). *Economia, organizația și managementul bazate pe cunoștințe*. București, Editura Economică

Nicolescu, O. (7 Mai 2009). „Priorități și modalități de acțiune pentru contracararea efectelor crizei în sectorul IMM-urilor (I)”, *Top Business*, Nr. 764

Nicolescu, O. (mai 2009). „Stimularea” crizei în România”. *IMM România*, nr. 1

Small Business Act, http://www.mimmc.ro/animmc/small_bussines_act/

The Economist, (2009, February 28). *The Bill that Could Break up Europe*